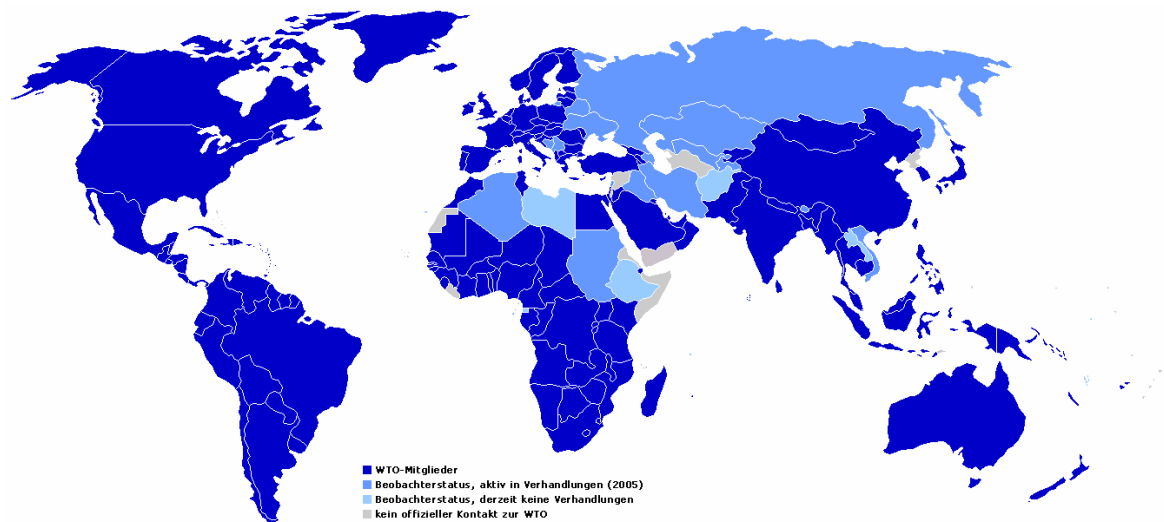

اطلاعات مختصری در باره سازمان تجارت جهانی

World Trade Organization (WTO)*
Organisation mondiale du commerce
Welthandelsorganisation

وضعیت عضویت کشورها تا دسامبر ۲۰۰۵

■ **تقاضای عضویت در جریان نیست.**
(لیبی، اتیوپی، افغانستان و لائوس)

■ **عضو**

■ **بدون روابط رسمی با سازمان**
(سومالی، یمن، صحرا، جیبوتی، کره
شمالی، تاجیکستانو ساحل عاج)

■ **تقاضای عضویت در جریان است.**

WTO از دل سازمانی جهانی بنام **GATT** بوجود آمد.

توافق عمومی تعرفه و تجارت **General Agreement on Tariffs and Trade**

قدرتها اقتصادی بعد از جنگ دوم جهانی، به منظور از میان برداشتن موانع تجارت میان خود در کنفرانس برتون وودز در آمریکا، گات را در سال 1947 بوجود آوردند. این سازمان تا سال 1994 در ارگونه بکار خود ادامه داد و از درون آن WTO شکل گرفت. اعضای اولیه این سازمان 23 کشور زیر بودند.

, Czechoslovak , the Cuba, China, Chile, Ceylon, Canada, Burma, Brazil, Belgium, Australia
, Pakistan, Norway, New Zealand, Netherlands, Luxembourg, Lebanon, India, France
.United States of America, United Kingdom, the South Africa, Syria, Southern Rhodesia

تا سال 1995 تعداد اعضاء به 75 رسيد.

گردهمایی	سال	% کالاهایی که عوارض آنها کاسته شده است- متوسط سالانه
Genf سوئیس	1947	19%
Anncy فرانسه	1949	2% (5000 کالای)
Torquay بریتانیا	1950/51	3% (8700 کالای)
Genf سوئیس	1955/56	2% (2.5 میلیارد دلار)
Dillon آمریکا	1961/62	7% (4.9 میلیارد دلار)
Kennedy آمریکا	1964-67	35% (40 میلیارد دلار)
Tokio ژاپن	1973-79	34% (190 میلیارد دلار)
Uruguay اروگوئه	1986-94	در این گردهمایی ها موانع انتقال خدمات، سرمایه، نیروهای فکری (متخصصین)، منسوجات و کشاورزی برداشته شد

در اول ژانویه 1995 - 75 عضو سازمان ، سازمان تجارت جهانی را بوجود آوردند و 52 عضو بعدی دو سال بعد در سال 1997 در گردهمایی کنگو به سازمان تجارت جهانی پیوستند. تا اکتبر 2007 اعضای سازمان به 151 رسیده است. وظیفه گات بطور رسمی در 31 دسامبر 1995 پایان یافت.

اهداف سازمان تجارت جهانی

اهدافی که سازمان تجارت جهانی برای خود تعریف کرده است بدین شرح می باشد

- ارتقای سطح زندگی
- تامین اشتغال کامل در کشورهای عضو
- توسعه تولید و تجارت و بهره وری بهینه از منابع جهانی
- دستیابی به توسعه پایدار با بهره برداری بهینه از منابع
- حفظ محیط زیست
- افزایش سهم کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته از رشد تجارت بین المللی

اصول سازمان تجارت جهانی

این سازمان همچنین برای دستیابی به اهداف تعیین شده، اصولی را تدوین کرده است که کشورهای عضو می بایست به این اصول پایبند باشند و در صورت پایبند نبودن، مجازات هایی علیه این کشور اعمال می شود. مهم ترین این اصول عبارتند از:

1. اصل عدم تبعیض و اصل دولت کامله الوداد (MOST FAVORED NATION (MFN) CLAUSE): طبق این اصل، اگر کشوری امتیاز بازرگانی یا تعرفه ای را در مورد یکی از کشورهای عضو اعمال نماید، این امتیاز یا تعرفه می بایست در مورد تمام شرکای تجاری عضو سازمان تجارت جهانی تعمیم یابد. البته این اصل یک استثنا نیز دارد که به همگرایی های اقتصادی مانند اتحادیه های گمرکی بین چند کشور مربوط می شود. این استثنا بدین معناست که سازمان تجارت جهانی، سایر پیمان های تجاری (مانند اتحادیه اروپا یا نفتا) را نیز به رسمیت می شناسد.
2. استفاده از محدودیت های غیرتعرفه ای در تجارت همچون سهمیه بندی و صدور پروانه واردات ممنوع است و کشورها تنها با استفاده از وضع تعرفه های گمرکی مجازند از صنایع داخلی حمایت نمایند.
3. پس از حذف موانع تجاری غیرتعرفه ای، کشورها می بایست تعرفه های گمرکی خود را تثبیت نمایند و به تدریج آن را کاهش دهند. البته این اصل نیز در مورد محصولات کشاورزی در کشورهایی که با مشکلات در پرداختها مواجه هستند، استثنا قابل شده است.
4. برای کمک به رقابت محصولات تولیدی در کشورهای در حال توسعه، برقراری نظام تعرفه های ترجیحی با هدف اعطای امتیازات تجاری به بعضی از فرآورده های این کشورها مجاز است.
5. کشورها مجاز به انجام هرگونه اقدامی که جنبه فروش زیرقیمت تمام شده (DUMPING) داشته باشد، نیستند.
6. لازم است کشورها در مورد کالاهای داخلی و وارداتی رفتار کاملاً یکسانی داشته باشند.
7. انجام مشورت در مورد سیاست های بازرگانی با دیگر اعضا و حل و فصل اختلافات ناشی از روابط تجاری از طریق مذاکره.

ارکان سازمان تجارت جهانی

سازمان تجارت جهانی برای دستیابی به موافقتنامه‌های مورد تایید اعضا و نیز نظارت بر حسن انجام آنها از وجود ارکان مختلف تصمیم‌گیری، نظارتی، اجرایی و حقوقی بهره می‌برد. این ارکان عبارت‌اند از: کنفرانس وزیران، شورای عمومی، رکن حل اختلاف، رکن بررسی خط مشی تجاری و شوراها.

کنفرانس وزیران

کنفرانس وزیران بالاترین رکن سازمان تجارت جهانی است و نمایندگان همه اعضا را دربر می‌گیرد. اختیارات کنفرانس وزیران عبارت است از: محقق ساختن کارکردهای سازمان، اتخاذ اقدامات لازم در این راستا و تصمیم‌گیری در زمینه موافقتنامه‌های تجارت چندجانبه در صورت درخواست هریک از اعضا.

جلسات کنفرانس وزیران حداقل هر دو سال یک بار تشکیل می‌شود. کنفرانس وزیران سازمان تجارت جهانی برای اولین بار در دسامبر سال ۱۹۹۶ در سنگاپور تشکیل شد. این کنفرانس همچنین در سال‌های ۱۹۹۸ در ژنو، ۱۹۹۹ در سیاتل آمریکا، ۲۰۰۱ در دوحه قطر، ۲۰۰۲ در کنکان مکزیک و ۲۰۰۵ در هنگ‌کنگ برگزار شد.

شورای عمومی

شورای عمومی، عالی‌ترین رکن تصمیم‌گیری بعد از کنفرانس وزیران در سازمان تجارت جهانی است که درباره موضوعات روزمره و کارکردهای این سازمان نظر می‌دهد. مقر این شورا در ژنو قرار دارد و معمولاً هر دو ماه یک بار تشکیل جلسه می‌دهد. شرکت‌کنندگان در جلسات شورای عمومی را نمایندگان همه اعضا (معمولاً سفرا یا معادل آنها) تشکیل می‌دهند. شورای عمومی مستقیماً به کنفرانس وزیران گزارش می‌دهد.

رکن حل اختلاف

ممکن است یک دولت عضو سازمان مدعی شود که عضو دیگری معاهده یا تعهدی را برخلاف مصالح وی نقض نموده‌است. در چنین شرایطی، شورای عمومی به‌عنوان **رکن حل اختلاف** تشکیل جلسه می‌دهد.

رکن بررسی خط مشی تجاری

شورای عمومی، همچنین می‌تواند به‌عنوان رکن بررسی خط مشی تجاری تشکیل جلسه دهد. این رکن ریاست، قوانین و رویه خاص خود را دارد و به تجدیدنظر در سیاست‌های تجاری اعضا برای آماده کردن آن در مکانیزم بازرنگری در سیاست تجاری می‌پردازد. در ابتدای هر سال ریاست و دو معاونت این رکن از بین اعضا برای یک سال انتخاب می‌گردند.

شوراها

شوراها برای اجرای وظایف سازمان تجارت جهانی و عموماً زیر نظر شورای عمومی تشکیل می‌شوند. این شوراها به‌صورت تخصصی وظیفه بررسی و تدوین موافقتنامه‌های عمومی را بر عهده دارند. این شوراها عبارت‌اند از:

1. **شورای تجارت کالا:** شورای تجارت کالا وظیفه بررسی و نظارت بر موافقتنامه‌های چندجانبه مربوط به تجارت کالا را برعهده دارد. سیزده موافقتنامه در زمینه تجارت کالا به امضای اعضای سازمان تجارت جهانی رسیده‌است که مهم‌ترین آنها، **موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت** و توافقات مربوط به آن می‌باشد. این شورا ۱۰ کمیته دارد که هرکدام در زمینه خاصی فعالیت می‌کند (مانند کشاورزی، دستیابی به بازار، یارانه‌ها، اقدامات ضدفروش زیر قیمت تمام شده و غیره).
2. **شورای تجارت خدمات:** بررسی و نظارت بر موافقتنامه عمومی تجارت خدمات برعهده شورای تجارت خدمات است. شرکت در این شورا برای تمام اعضای سازمان تجارت جهانی آزاد است. کمیته خدمات مالی، کمیته تعهدات مشخص و گروه‌های کاری آیین‌نامه‌های داخلی و قواعد موافقتنامه عمومی تجارت خدمات، جزو ارکان متمم حاضر در این شورا است.
3. **شورای جنبه‌های مرتبط با تجارت حقوق مالکیت فکری:** حقوق مالکیت معنوی، حقوقی است که افراد به‌واسطه خلق اندیشه‌ها و ایده‌ها از آن برخوردارند. این شورا وظیفه بررسی و نظارت بر کارکردهای موافقتنامه‌های مربوط به مالکیت معنوی را برعهده دارد.
4. **کمیته‌ها و سایر بدنه‌های متمم:** سه کمیته اصلی در سازمان تجارت جهانی وجود دارد:
  1. کمیته تجارت و توسعه
  2. کمیته محدودیت‌های تراز پرداخت‌ها
  3. کمیته بودجه، مالی و تشکیلاتی

وظایف این کمیته‌ها بر مبنای موافقتنامه‌های تجاری چندجانبه و مصوبات شورای عمومی تعریف می‌شود. عضویت در این کمیته‌ها برای تمامی اعضای سازمان تجارت جهانی آزاد است.

همچنین کمیته‌های تجارت و محیط زیست و موافقتنامه‌های منطقه‌ای تجاری نیز زیر نظر شورای عمومی فعالیت می‌کنند.

عضویت در سازمان تجارت جهانی

عضویت در سازمان تجارت جهانی مستلزم پذیرفتن اصول و معاهدات متعددی است که مورد قبول کشورهای عضو قرار گرفته‌است. این مراحل شامل تقاضای عضویت، پذیرش درخواست (الحاق به عنوان عضو ناظر)، تدوین گزارش سیاست‌های تجاری کشور، تشکیل گروه کاری الحاق و در نهایت مذاکرات دوجانبه و چندجانبه‌ای به منظور تعیین شرایط عضویت و حصول توافق برای الحاق می‌باشد^[۳].

عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی

کشور ایران یکی از کشورهای متقاضی الحاق به سازمان تجارت جهانی است. اولین درخواست ایران برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی در ۱۹ جولای ۱۹۹۶ به این سازمان ارسال شد. ایران در ۲۶ مه ۲۰۰۵ به عنوان عضو ناظر سازمان تجارت جهانی پذیرفته شد. گروه کاری ایران برای پیوستن به این سازمان هنوز تشکیل نشده‌است.

* سازمان جهانی دیگری تحت همین عنوان WTO وجود دارد بنام **World Toilet Organization** **سازمان توالت جهانی** که می‌توانید آنرا در گوگل بیابید.